

נקמה עתה.

יריה מחברכיים ולמטה

אמת היא, שיעקב אל-קריף אינו חשוב כשלעצמו. הוא רק שימש מר"ע לביצוע מיעוט הנפץ של הרגשות קיסוח ועוני, שהצטברו בקרב שכניו המארוקאים. תפקידו במאורעות חיפה היה כמפקידו של אותו סטודנט סרבי, שירה בארכידוכס ז'רזי סייס פרדיננד האוסטרי, ב-1914, והחיש את פרוץ מלחמת העולם הראשונה.

אלפי המפגינים שצבאו על מטה משטרת חיפה למחרת היריות צעדו אמנם אחרי דגלים מגואלים בדמו של אל-קריף, אך הקריאה שהיתה בפיהם, היתה גדולה הרבה יותר מקריאת הנקם על שפיכת דמו של הסבל הצעיר. היתה זו קריאת מחאה של עדה שלמה.

הפגנת הבוקר התפורה בשקט, אחרי שה משטרה התנצלה על התקרית והבטיחה חקירה מהירה והענשת האשמים. היה ברור כי השוטרים שירו עברו על החוק המפורש, הקובע כי שוטרי יבנה יירות רק בשני מקרים: על המון פרוץ, המעמיד את חייו של השוטר בסכנה; ועל פושע שפוט הנמלט. בשני מקרים אלה חייב השוטר לירות תחילה יריית אזהרה באויר, ורק לאחר מכן לירות במטרה — בתנאי שיכתן אל הברכיים ומטה. במקרה שאדם בודד מתפרע, ומעמיד את חייו השוטר בסכנה, יכול השוטר להשתמש להכנעתו אך ורק באותו נשק הנמצא בידו המתפרע. במקרהו של אל-קריף: בקיבוץ, כשאז או אלה.

המפגינים קיבלו את ההסבר, חזרו לשכור

יום ה' השחור

יריה בשיכור, הציחה אש בין העדות

— מאת שלום כהן —

ונתקע בעמוד-השרדה שלו. כאשר הובא הסצוץ לבית-החולים, היה מבוסס לחלוטין וחסר-הכרה. כה מבוסס, שלא היה צורך לתת לו כל סם-הרדמה, ואי-אפשר היה גם לנתחו. הרופאים ניקו את פצעו, ניתוחו רק למחרת בבוקר. בינתיים, נשאלה השאלה: אם אמנם נורו ארבעה קליעים לכיוון השיכור, ושניים נמי צאו בבית-הקפה ואחד בגופו — היכן הרביעי? האם פגע בחלק אחר של גופו? האם אמנם נורה? על כך לא רצה איש להשיב. ועדה משטרית בודקה את הפר"שה, היתה התשובה הרשמית, היא תפרסם את העובדות.

*** קבץ שותה בבית-מוהר

יריות פגעו באחת הנקודות הרגישות העדתית. בואדי סליב מתגוררים 25 אלף תושבים, אשר קצת פחות ממחציתם הם יוצאי צפון-אפריקה. אלה ראו את פציעת בן-ארצם כפגיעה זדונית בכל עותם. הם התקהלו נסערים, למחות עליה. מיהו האיש שיכור, ישלח להביאן אליו. אש? יעקב אל-קריף, 37, גולד במראקש. אביו מת בהיות יעקב עדיין צעיר, ואז הפכה מרכז עולמו הנפשי.

הנער היהודי גדל להיות גבר גבוה וחסון, שפתח דוכן למשקאות קלים. הוא עצמו חיבב דווקא את המשקאות החריפים, ונהג להשתכר בלי הרף. בשיכרותו היה מתקוטט עם שכניו הערביים, מוצע אותם או נפצע מידיהם. פעם הרחיק לכת עד כדי לקלל: "תקולל זהו של הסולטן מוחמד!"

היתה זו פגיעה במלכותו. אל-קריף הובא למשפט, נידון לששה חודשי מאסר — אחד מקומץ יהודים בין כמה מאות מוסלמים. סיפר עליו צעיר תושב ואדי סליב, אשר גם הוא נכלא באותה תקופה: "נכלאתי חודשי אחריו. בית-הסוהר במראקש אינו כבתי-הסוהר ברב. זהו מיבצר עתיק, בעל שער ברזל ענקי. בפנים, הכל שחור ומלוכלך. לא נותנים סניגים או בגדים נקיים לאסירי-יום ואוכל — רק הכי גרוע."

מדי שבוע היתה אמו הוקנה של יעקב באה לבקרו, מביאה לו אוכל ובגדים נקיים. וגם בבית-הסוהר, המשך האיש לספר,

אדי סליב, בעברית פירושו עמק הצלב. אחת הסברות היא, שמקורו של שם זה בתקופה בה התנחלו הצלבנים בארץ. הם כבשו את חיפה אחרי קרב קשה דווקא עם יהודים, ששמרו אמונים לשלטון הערבי. מכל מקום, דבר אחד ידוע על עמק זה, למרגלות הר הכרמל: האדמה שעליה נסללו כבישי האספלט ונבנו בתי הערבים, ספגה דם למכביר. באמצע השבוע שעבר שוב כיה זה את אמת הואדי.

תחילה היה זה דמו של תושב שיכור, חסר כל חשיבות מלבד לעצמו. יעקב עקיב אל-קריף, יליד מרוקו שעלה ארצה לפני שמונה שנים, עמד בבית-הקפה של שלמה רוזיליו בואדי סליב וסירב להישמע להוראות המשטרה. עמו היה אחד ממכריו, מלח בן 40 בשם אבנר ממני, יליד פו שבמרוקו.

עיתו של ממך היא ברורה וחד-משמית: עית: סמל משטרה (אשר גולדנברג) ירה שלוש יריות-אקדח מתוך מכונת-היידות — אחת באויר ושתיים לכיוון אל-קריף. נוסף לאקדחו של הסמל, פלס אקדח משטרתי שני לשוגית אש, ובסך-הכל כחגו אל הסבל הדי שיכור ארבעה כדורים.

אל-קריף נפל ליד הדלפק, מתבוסס בדמו שלמה רוזיליו, שניקה את ההריסות, מצא שני קליעי אקדחים. קליע שלישי נמצא בתוך גופו של אל-קריף, כאשר הושכב על שולחן-הניתוחים של בית-החולים העיר רוני רוטשילד. הקליע חדר מלפנים, בגובה המחוגים, קרע את מעיו של אל-קריף

סיפורו האישי של מתן בעמודים 67.

האיש שנורה

אלה שתי התמונות היחידות של יעקב עקיב אל-קריף, שפורסמו בעתונות. הצילום העליון מראה את אל-קריף כשהוא שוכב בבית-חולים רוטשילד בחיפה. אחרי שנותר פעמיים. התמונה למטה מראה אותו בחברת אחת הבחורות שנמנהו הרבה בלבות, ארבעה חודשים לפני פציעתו.

היה שותה ומתנהג כמו קבלן — מסתובב עם ידיים בכיסים ומצפצף על העולם. עם קום המדינה, החליט אל-קריף לעלות לישראל, יחד עם רבבות יהודים מבני ארצו. לאמו ולאחותו הבטיחה, כי בישראל יעבוד קשה ויטיב את דרכיו. ברגע שהיה לו מס' פיק כסף לקניית שיכון, ישלח להביאן אליו.

אל-קריף הרויח אמנם יפה. הודות לכוחו הרב הצליח לעבוד כסבל בשוק הירקות תלפיות בהדר הכרמל, השתכר סכומים גברי הים מאד בעבודתו המפרכת. את הכסף היה מוציא על שתי חולשותיו: נערות ומשקאות. הוא לא הצליח לחסוך פרוטה, והשיכון נשאר רחוק מאד ממנו. תחת זאת התגורר בכרך אפל, במורד מדרגות עלולן, המקשורות. בין ואדי סליב לבין רחוב הח' לוז בהדר הכרמל, הכניסה לכוח היא דרך דלת עץ, שגובהה אינו מגיע לחזהו של אדם בינוני. אין לו חלון, וכדי להגיע אליו יש לעבור בקומה כפופה כעשרה מטרים, בתוך מינהרת אפילה.

אילו חיפשו בנרות, אי-אפשר היה למצוא אדם פחות מתאים לשימש קדוש של מסע-

אבנים בשווי השמונה

מרכז השכונה החלה הסקעת האנטי-סית מתפוררת לנחילים קטנים, שהשיפכו דרך הסימטות הצדדיות אל העולם שבחוץ. הותקפה חנות של צלם; בית-קפה של עולה מרומניה נהרס. מאחר ואמרו עליו כי הוא אשר הזעיק את המשטרה לבלל אמש. ליד סניף בנק לאומי עמדה מכונתו של מנהל הבנק. תבורת צעירים התנפלה עליה, הסכה אותה על צידה הימני. הבנוין החל מטפף מתוך מיכל הדלק. מישהו השי לך גפרור — והמכונת עלתה באש.